

Subject Area
Education Management

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 105
PP: 4148-4158

Arrival
11 October 2022
Published

31 December 2022
Article ID Number
66308
Article Serial Number
08

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/ssj.66308>

How to Cite This Article
Kuşçi, E. & Çelik, S.
(2022). "Ebeveynlerin
İlkokullarda Aile Katılımına
İlişkin Görüşlerinin
İncelenmesi" International
Social Sciences Studies
Journal, (e-ISSN:2587-
1587) Vol:8, Issue:105;
pp:4148-4158

Social Sciences Studies Journal is
licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial 4.0
International License.

Ebeveynlerin İlkokullarda Aile Katılımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Examination of Parents' Views on Family Involvement in Primary Schools

Ersin Kuşçi¹ Sabri Çelik²

¹ Öğretmen., MEB, Van, Türkiye

² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi/Gazi Eğitim Fakültesi/Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, Türkiye

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilkokullarda öğrencisi bulunan ebeveynlerin aile katılımı düzeylerine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Tarama modelinde desenlenen çalışmada seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmış, Van İli merkez ilçelerinde (İpekyolu, Tuşba ve Edremit) bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokullarda öğrencisi okuyan 404 ebeveyn çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırma verilerini toplamak amacıyla Aile Katılımı Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde ANOVA, T-Testi ve betimsel istatistikler kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, ebeveynler ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine orta düzeyde katıldıkları görülmektedir. Ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımına ilişkin anne ve babaların görüşleri; cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermezken yaş, çalışma durumu, eğitim düzeyi, aylık ortalama hane geliri ve yaşanan evdeki kişi sayısı değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Aile Katılımı, İlkokul

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the views that are related to the level of family involvement of parents who have students in primary schools. Random sampling method was used in the research, which was designed in the survey model. 404 parents whose students study in primary schools by the Ministry of National Education in the central districts of Van (İpekyolu, Tuşba and Edremit) were included in the study. Family Participation Scale was used to collect research data. ANOVA, T-Test and descriptive statistics were used in the analysis of the data. According to the findings, it is seen that parents participate in family involvement activities at a moderate level in primary schools. While Parents' views on family involvement in primary schools doesn't differ from the gender variable, it shows a significant difference according to the variables of age, employment status, education level, monthly average household income and the number of people in the household.

Keywords: Family, Family Participation, Primary School

1. GİRİŞ

Okulların önemli paydaşlarından biri olarak kabul edilen aileler, çocukların eğitiminde büyük rol oynamaktadır. Ebeveynlerin eğitimindeki bu önemli rolü, onların çocukların ilk öğretmenleri olmalarından gelmektedir. Aileler ilk olarak çocuklarına hayatta kalma becerileri, kültürlerini ve toplumsal beklentileri öğretir (Mannathoko ve Mangope, 2013). Bu öğreti sürecine destek olmak, planlı ve istendik davranış süreçlerinin geliştirmek, geleneksel anlayışın dışında bireylerin toplumsallaşma sürecini hızlandırmak amacıyla okul kurumları geliştirilmiştir.

Okulların temel görevi toplumdaki bireyleri özgürleştirmek, geliştirmek, onları topluma faydalı bir hale getirmektir. Ancak okulların bu görevi yalnız başına üstlenmeleri ve başarılı olmaları imkânsızdır. Bu bağlamda okulların aile ve diğer toplumsal kurumlarla işbirliği yapması son yıllarda oldukça değerli görülmektedir.

Yapılan birçok araştırma çocukların öğrenmesinin gerçekleştiği sosyal, kültürel ve aile bağlarını anlamının önemini vurgulamaktadır (Alanen, Brooker ve Mayell, 2015). Aynı şekilde bazı çalışmalarda, sosyal, kültürel ve aile bağlarının hem örgün eğitim ortamları içinde hem de dışında çocukların öğrenmesi ve gelişimi üzerindeki derin etkisini tespit etmiştir (Hayes, O'Toole ve Halpenny, 2017). Bu durum özellikle ebeveynlerin eğitim sürecindeki rolü ile evde öğrenme ortamı üzerinde artan bir odaklanmaya yol açmıştır. Kapsamlı uluslararası araştırmalar, ebeveynlerin eğitim süreçlerine aktif olarak dâhil olduklarında çocukların daha iyi gelişim gösterdiği belirtmektedir (Borgonovi ve Montt, 2012; Desforjes ve Aboucaar, 2003; Emerson, Fear, Fox ve Sanders, 2012; Goodall ve Vorhaus, 2011). Bu nedenle, çocukların evleri ve okulları arasında etkileşim kurma fırsatlarını en üst düzeye çıkarmak için öğrenme ortamları tasarlamak, çocukların eğitim çıktılarında önemli bir faktör olarak görülmektedir. (Hayes ve diğerleri, 2017). Ayrıca yapılan bazı çalışmalarda da eğitim sürecinde öğretmenler, fiziksel tesisler, ders kitapları, sınıf boyutları gibi okul dinamiklerinden çok ailenin ekonomik gücü, eğitim seviyesi, evdeki kitap sayısı, kardeş sayısı gibi aileye ilişkin dinamiklerin daha etkili olduğu kanıtlanmıştır (Echaune, Ndiku ve Sang, 2015). Bu nedenle, ebeveynlerin eğitim süreçlerine katılımı çocukların öğrenmesinde kilit bir rol olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda birçok ülke, ailelerin eğitime katılımını teşvik etmeyi amaçlayan stratejiler geliştirmektedir.

Eğitim süreçlerini geliştirme çabalarının ilkeleri arasında aile katılımının çocukların akademik başarılarında ve sosyal uyumlarında önemli bir unsur olduğu kabul görmektedir (Jeynes, 2012). Miksic (2015) ebeveyn katılımını, genel olarak onların çocuklarının eğitimini söz ve eylemle okul ortamında veya evde destekleme yolları olarak tanımlamıştır. Evde aile katılımının öne çıkan yönleri arasında okul etkinliklerinin tartışılması, ev ödevlerinin kontrol edilmesi, evde rehberlik gibi ailenin kontrolünde olan süreçler yer alırken, okullarda ise okul personeli ile iletişim kurma, diğer velilerle işbirliği, okul-sınıf toplantıları ve okulda gönüllülük faaliyetleri gibi etkinlikler yer almaktadır (Shute, Hansen, Underwood ve Razzoole, 2011). Ayrıca araştırmalar aile katılımı ile akademik başarı arasında önemli bir ilişki olduğunu göstermiştir (Sheldon ve Epstein, 2005; Bartel, 2010). Bu nedenle okullar, aileler ile arasında var olan ilişkiyi geliştirme amacıyla velilere ulaşmayı amaçlayan programlar geliştirmektedir.

Tüm dünya da olduğu gibi ülkemizde de aileleri eğitim süreçlerine dâhil etmeyi planlayan projeler ve programlar geliştirilmiştir. Bu kapsamda ülkemizde ailenin eğitim süreçlerine katılımı anayasa ve Milli Eğitim Temel Kanunu kapsamında güvence altında alınarak Milli Eğitimin ilkeleri arasında görülmüştür. Okul aile birliklerinin kurulmasıyla başlayan süreç çeşitli proje ve programlarla desteklenmiştir. Ancak ülkemizde aile katılım faaliyetleri gönüllü öğretmen, idareci ve ailelerin inisiyatifinde devam etmesinin ötesine geçememiştir. Tüm eğitim kademelerinde aile katılımı süreçleri ailenin eğitime katkısına inanan okul idaresi ve öğretmenlerin çaba ve yönlendirmesiyle devam etmektedir. Bununla birlikte ülkemizde aile katılımının en yoğun gerçekleştiği eğitim kademesinin okul öncesi eğitim olduğu görülmektedir. Ancak ülkemizde çocuğun yaşı atıkça yani eğitim kademesi yükseldikçe ailelerin okula ilgisi ve katılımı azalmaktadır (Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010). Bu durumun ebeveynlerin çocukların fizyolojik ihtiyaçlarına odaklanmalarından kaynaklandığı savunulmaktadır. Ayrıca okul, aile ve toplumdaki diğer engellerde süreci zorlaştırmaktadır. Aile katılımının önündeki engelleri tespit ederek bu engelleri en aza indirmek eğitim liderlerinin önemli görevleri arasında bulunmaktadır. Bu açıdan sadece okul öncesi eğitim kademesinde değil diğer tüm eğitim kademelerinde de liderler aile katılım süreçleriyle ilgili stratejik hedefler belirleyerek ilişkileri güçlendirmek ve katılımını arttırmak zorundadırlar.

Okul öncesi eğitim tamamlanmasının ardından ilkökul kademesinde de aile katılımı önemli bir yer tutmaktadır. Bu eğitim kademesinde çocuklar sosyalleşme, okuma yazma, temel matematik becerileri kazanma gibi kritik süreçlere dâhil edilmektedir. Henniger (2005) de ilkökullarda akademik faaliyetlerin ilk planlamasına ve hazırlanmasına ailelerin dâhil edilmesi gerektiğini öne sürmektedir. Dodge, Colker ve Heroman (2002) da “başlangıçta ebeveynlerin ve aile üyelerinin okula destek, anlayış ve beceriler açısından sunacakları çok şey olduğunu” belirtmektedir. Ebeveynler, çocukların ilk öğretmenleridir ve çocukların değerleri ve istekleri üzerinde yaşam boyu etkileri vardır. Bu nedenle onları çocuklarının örgün eğitimine dâhil etmelerini desteklemek mantıklıdır (Liu ve Liu, 2000). Bu açıdan ülkemizde başta ilkökullar olmak üzere ortaokul ve liselerde de aile katılımı faaliyetleri yoğunlaştırılmalıdır.

Alanyazın incelendiğinde ülkemizde araştırmacıların özellikle okul öncesi eğitimde aile katılımına odaklandığı (Kurtbaş, 2019; Şahin ve Ünver, 2005; Zembat, 1999; Akkaya, 2007; Demircan, 2018; Güven, 2011) ilkökul ve diğer kademelerde (Kahraman, Eren ve Şenol, 2017; Kıvrak, 2019; Sugeçti, 2019) aile katılımı süreçlerinin nasıl işlediğine dair araştırmaların daha az yapıldığı görülmektedir. Oysaki eğitim bir süreçtir ve tüm kademelerde ailenin yadsınamaz katkıları bulunmaktadır. Bu açıdan araştırma ilkökullarda aile katılımına odaklanmakta ve ebeveynlerin aile katılımı düzeylerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki özel amaçlara ulaşılmaya çalışılacaktır.

1. İlkokullarda aile katılımı ne düzeydedir?
2. İlkokullarda aile katılımına ilişkin ebeveyn görüşleri cinsiyet, yaş, çalışma durumu, aylık ortalama hane geliri, eğitim durumu ve evde yaşayan kişi sayısına göre farklılaşmakta mıdır?

2. YÖNTEM

Çalışmanın modeli, evreni, örnekleme ve verilerin toplanması ile çözümlenmesinde izlenen metotlara ilişkin bilgilere bu bölümde yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Tarama modelinde tasarlanan bu araştırma; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilkökullarda okuyan öğrenci ebeveynlerinin aile katılım düzeylerini belirlemeyi amaç edinmektedir.

2.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, 2021 yılında Van'ın merkez ilçelerinde (Edremit, Tuşba ve İpekyolu) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı çocuğu ilkökullarda öğrenim gören veliler oluşturmaktadır. Araştırmaya uzman görüşleri doğrultusunda seçkisiz olmayan örnekleme yöntemi kullanılarak her bir ilçeden alt, orta ve üst sosyo-ekonomik

çevre de bulunan okullar arasından tesadüfi olarak 3'er okul dâhil edilmiştir. Bu doğrultuda her bir ilçenin her bir sosyo-ekonomik çevresinden birer ilkökul alınarak örnekleme dâhil edilmiştir. İlkokula devam eden öğrencisi bulunan 622 veliye ölçek uygulanmak üzere teslim edilmiştir. Ancak bu ölçeklerden 433 doldurularak geri dönmüştür. Geri dönen bu ölçeklerden ise hatasız doldurulmuş olan 404 ölçek analizlere dâhil edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmamızın verilerini toplamak amacıyla Fantuzzo, Tighe ve Childs (2000) tarafından geliştirilmiş, Gürşimşek (2003) tarafından okul öncesi eğitim düzeyinde, Şeker (2009) tarafından ise ilkökul düzeyinde Türk Kültürüne uyarlanmış Aile Katılım Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek; okul temelli katılım, ev temelli katılım ve okul aile işbirliği temelli katılım olmak üzere 3 alt boyut 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan ebeveynlerin aile katılımı etkinliklerine güçlü şekilde dâhil olduklarının göstergesidir. Ölçme aracının bu araştırma için hesaplanan Cronbach Alfa değeri ise .91 olarak bulgulanmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesi için SPSS 22.0 istatistik programı kullanılmıştır. Veriler programa işlenmiş, yüzde ve frekans değerleri betimlenmiştir. Daha sonra verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov (Z testi) testi uygulanarak sınanmıştır. Dağılımın normalliğine ilişkin yapılan Z testi sonuçlarına göre aile katılımı puanlarının [$Z < 2,000$; $p < 0.05$] normal dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiği için parametrik istatistik yöntemleri arasında yer alan T testi ve ANOVA Testi kullanılmıştır. ANOVA analizi yapılırken değişkenler arasındaki farklılığın kaynağının tespiti için ise Tukey-HSD testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmamızın bu bölümünde, öncelikle ebeveynlerin aile katılımı düzeylerini belirlemeyi ilişkin görüşlerine ve sonra da bu görüşlerin cinsiyet, yaş, çalışma durumu, aylık ortalama hane geliri, eğitim durumu ve evde yaşayan kişi sayısı değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular sunulmuştur.

3.1. Ebeveynlerin Görüşlerine Göre İlkokullarda Aile Katılımına İlişkin Bulgular

Bu bölümde ebeveynlerin ilkökullarda aile katılımına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır.

Tablo 1. Ebeveynlerin ilkökullarda aile katılım düzeylerine ilişkin bulgular

Alt Boyutlar	n	$\bar{X}$	ss
Okul Temelli Katılım	404	2.59	.87
Ev Temelli Katılım	404	3.50	.91
Okul-Aile İşbirliği Temelli Katılım	404	3,04	.78
Aile Katılımı	404	3.04	.78

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ebeveynlerin aile katılımına ilişkin görüşleri "orta" düzeyde ($\bar{X} = 3.04$; $ss = .78$) olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin aile katılımı alt boyutları arasında en yüksek katılım sağlanan boyut "Ev Temelli Katılım" ($\bar{X} = 3.50$; $ss = .91$) boyutudur. Bu boyutu sırasıyla "Okul-Aile İşbirliği Temelli Katılım" ($\bar{X} = 3.04$; $ss = .78$) ve "Okul Temelli Katılım" ($\bar{X} = 2.59$; $ss = .87$) boyutları izlemektedir. Başka bir ifadeyle ilkökullarda ebeveynler aile katılım faaliyetlerine "orta" düzeyde katıldıkları görülmektedir. Ev temelli katılım faaliyetlerine "ortalamanın üstünde", okul aile işbirliği temelli faaliyetlere "orta" düzeyde ve okul temelli katılım faaliyetlerine ise "düşük" düzeyde katılım sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya dâhil olan ebeveynlerin aile katılımını tanımlayan ifadelere ilişkin madde katılım sıra değerleri ve katılım ortalamaları Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2. Ebeveynlerin ifadelerine ilişkin görüşlerinin ortalaması ve katılım sıra değerleri

Maddeler	$\bar{X}$	ss	Katılım sırası	
Okul Temelli Katılım	Öğretmene sınıf etkinliklerinin düzenlenmesinde yardımcı olurum.	2.36	1.38	21
	Çocuğum ile okul gezilerine katılırım.	2.06	1.33	23
	Diğer çocukların velileriyle okul ile ilgili konular ve okul toplantıları hakkında konuşurum.	2.84	1.47	16
	Çocuğum için okul gezilerinin düzenlenmesine yardımcı olurum.	2.50	1.46	20
	Çocuğumun sınıf arkadaşlarının anne-babaları ile okul dışında da görüşüyorum.	2.58	1.34	18
	Okula maddi destek sağlayıcı (kermes vb.) etkinliklere katılırım.	3.23	1.48	8
Ev Temelli Katılım	Çocuğumun sınıfındaki diğer velilerin birbirlerini desteklediklerini hissediyorum.	2.60	1.37	15
	Çocuğum ile sayı becerilerini geliştiren çalışmalar yapabilmek için zaman ayırırım.	3.05	1.43	10
	Çocuğum ile okuma-yazma becerilerini geliştiren çalışmalar yapabilmek için zaman ayırırım.	3.18	1.44	9
	Çocuğuma yeni şeyler öğrenmeyi çok sevdiğimi anlatıyorum.	3.65	1.40	3
	Eve çocuğum için öğretici materyalleri getiririm.(Video, cd, ansiklopedi, kitap vb.)	3.48	1.46	5
	Çocuğumla yaratıcı etkinlikler yapmak için zaman ayırırım (yeni bir şey üretme, farklı çözüm yolları üretme... vb).	3.12	1.38	10
	Kendi okul anılarımı çocuğuma anlatırım.	3.65	1.29	3
	Çocuğumun okul eşyalarını ve kitaplarını koymak için bir yeri olmasını sağlarım.	4.28	1.14	1
	Evde çocuğumun uyması gereken açık kurallar koyarım.	3.51	1.37	5
	Çocuğumun okulda yaptığı çalışmalarını kontrol ederim.	3.44	1.26	6
Okul-Aile İşbirliği Temelli Katılım	Çocuğumun yatma ve kalkma saatlerinin düzenli olmasına dikkat ederim.	3.68	1.35	2
	Çocuğumun öğretmeni ile sınıf kuralları hakkında konuşurum.	2.82	1.36	17
	Evde çocuğumla üzerinde çalışmak (pratik yapmak) için öğretmenden okulda yaptırdığı çalışmalar hakkında bilgi alırım.	2.87	1.37	14
	Öğretmene çocuğumun başarılarından bahsederim.	2.94	1.32	13
	Çocuğumun gününü nasıl geçirdiği konusunda öğretmeni ile konuşurum.	2.56	1.30	19
	Bilgi almak ya da bazı problemleri konuşmak için okul yönetimi ile görüşürüm.	3.04	1.42	12
	Öğretmen ile çocuğumla ilgili bir konuda telefonla görüşürüm.	3.27	1.37	7
Aile Katılımı	2.31	1.39	22	
	3.04	.78		

Tablo 2'ye göre ebeveynlerin aile katılımı ile ilgili en fazla katıldıkları ifadelerin sırasıyla "Çocuğumun okul eşyalarını ve kitaplarını koymak için bir yeri olmasını sağlarım." ($\bar{x}=4.28$), ve "Çocuğumun yatma ve kalkma saatlerinin düzenli olmasına dikkat ederim." ($\bar{x}=3.68$) maddeleri olduğu görülmektedir. Katılımcılar bu ifadelerin ilkine "tamamen" katılırken ikinci ifadeye ise "orta düzeyin üzerinde" katılım sağlamışlar. Öte yandan ebeveynlerin en az katıldıkları ifadelerin sırasıyla "Çocuğum ile okul gezilerine katılırım." ($\bar{x}=2.06$), "Çocuğumun öğretmeni ile kişisel ya da ailevi sorunları konuşurum." ($\bar{x}=2.31$) ve "Öğretmene sınıf etkinliklerinin düzenlenmesinde yardımcı olurum." ($\bar{x}=2.36$) maddeleri olduğu görülmektedir. Katılımcılar bu maddelere "düşük" düzeyde görüş belirtmişlerdir. Görüşlerin bu maddeler için orta düzeyin altında olduğu görülmektedir.

3.2. Ebeveynlerin Kişisel Değişkenlerine Göre Aile Katılım Düzeyleri

Ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı düzeylerine ilişkin görüşlerinde kişisel değişkenlere (cinsiyet, çalışma durumu, evde yaşayan kişi sayısı) göre farklılık durumunu belirlemek için t-testi uygulanmıştır. T-testi sonuçlarına Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Ebeveynlerin İlkokullarda Aile Katılımına Yönelik Görüşlerinin Bazı Değişkenlere Göre T-Testi Sonuçları

Değişken	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p	
Cinsiyet	Kadın	146	3.04	.80	402	-.091	.927
	Erkek	258	3.04	.78			
Çalışma Durumu	Çalışıyor	311	2.88	.82	402	-2.240	.026
	Çalışmıyor	93	3.09	.77			
Evde Yaşayan Kişi Sayısı	1-5 Kişi arası	187	3.22	.72	402	4.255	.000
	6-10 Kişi arası	214	2.89	.81			
Toplam	404						

Tablo 3'te görüldüğü gibi, ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımına ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre anneler ile babalar aynı doğrultuda görüşlere sahiptirler. Çalışmayan ebeveynlerin ($\bar{X}=3.09/.77$) çalışan ebeveynlere ($\bar{X}=2.88/.82$) nazaran aile katılım düzeylerinin daha olumlu olduğu ve anlamlı bir şekilde görüşlerinin farklılaştığı görülmektedir. Ebeveynlerin birlikte yaşadıkları kişi sayısı dikkate alındığında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Buna göre 1-5 kişi arası ($\bar{X}=3.22/.72$) bir aile de yaşayan ebeveynler ile ve 6-10 kişi arası ($\bar{X}=2.89/.81$) aile de yaşayan ebeveynlerin aile katılımı düzeyleri farklılaşmaktadır. Buna göre daha kalabalık ailelere sahip ebeveynlerin daha az sayıda fertle birlikte yaşayan ebeveynlere göre aile katılımı etkinliklerine daha olumsuz yaklaştıkları görülmektedir.

Ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımına ilişkin görüşlerinde yaş, eğitim düzeyi ve aylık hane gelir düzeyi değişkenlerine göre farklılık durumunu belirlemek için ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA testi sonuçlarına Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Ebeveynlerin İlkokullarda Aile Katılımına Yönelik Görüşlerinin Bazı Değişkenlere Göre Anova Testi Sonuçları

Değişken		N	$\bar{X}$	S	F	p	Anlamli Fark
Yaş	39 Yaş ve Aşağısı	131	3.20	.81	4.811	.009	1-3
	40-49 Yaş Arası	214	3.00	.75			
	50 Yaş ve Üzeri	59	2.85	.80			
Eğitim Durumu	Okur-yazar	37	2.74	.80	5.251	.000	1-4
	İlkokul	103	2.89	.80			
	Ortaokul	106	2.99	.74			
	Lise	112	3.22	.78			
	Üniversite	46	3.29	.70			
Aylık Hane Gelir Düzeyi	Asgari Ücretten Az	117	2.84	.83	6.238	.002	1-2
	Asgari Ücret	153	3.08	.75			
	Asgari Ücretten Çok	134	3.17	.75			
Toplam		404					

Tablo 4 incelendiğinde ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine katılımlarına ilişkin görüşlerinde “yaş” değişkenine göre anlamlı bir fark [$F_{(404)} = 4.811$; $p < .05$] olduğu bulgulanmıştır. Katılımcıların görüşlerinin farklılığın kaynağını hangi yaş aralığı olduğunu tespit edebilmek için Tukey-HSD testi uygulanmıştır. Testin sonucuna göre 50 yaş ve üzerinde ebeveynlerin ($\bar{X} = 2.85/.80$) ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine 40-49 yaş arası ($\bar{X} = 3.00/.75$) ile 39 yaş ve aşağısında ($\bar{X} = 3.20/.81$) bulunan ebeveynlere oranla daha az ilgi gösterdiği tespit edilmiştir. Aynı şekilde ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine katılımlarına ilişkin görüşlerinde “eğitim durumu” değişkenine göre anlamlı bir fark [$F_{(404)} = 5.251$; $p < .05$] olduğu bulgulanmıştır. Katılımcıların görüşlerinin farklılığın kaynağının hangi eğitim düzeyi olduğunu tespit edebilmek için Tukey-HSD testi uygulanmıştır. Testin sonucuna göre okur-yazar ($\bar{X} = 2.74/.80$) ve ilkokul mezunu ($\bar{X} = 2.89/.80$) ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine ortaokul ($\bar{X} = 2.99/.74$), lise ($\bar{X} = 3.22/.78$) ve üniversite mezunu ($\bar{X} = 3.29/.70$) olan ebeveynlere nazaran daha az katılım sağladığı tespit edilmiştir. Son olarak ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine katılımlarına ilişkin görüşlerinde “Hane Gelir Düzeyi” değişkenine göre anlamlı bir fark [$F_{(404)} = 6.238$; $p < .05$] olduğu bulgulanmıştır. Katılımcıların görüşlerinin farklılığın kaynağını hangi gelir seviyesine bağlı ebeveynlerden kaynaklandığını tespit edebilmek için Tukey-HSD testi uygulanmıştır. Testin sonucuna göre asgari ücretin aşağısında gelire sahip ebeveynlerin ($\bar{X} = 2.84/.83$) ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine asgari ücret tutarında gelire sahip olan ebeveynler ($\bar{X} = 3.08/.75$) ile asgari ücretten çok aylık geliri olan ($\bar{X} = 3.17/.75$) ebeveynlere oranla daha az katılım sağladığı tespit edilmiştir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın amacı, ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine katılım düzeylerine ilişkin görüşlerini tespit etmektir. Ayrıca, çalışma da ebeveynlerin görüşlerinin söz konusu değişkenlere (cinsiyet, yaş, çalışma durumu, aylık ortalama hane geliri, eğitim durumu, evde yaşayan kişi sayısı) göre farklılaşp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

4.1. Ebeveynlerin İlkokullarda Aile Katılımı Etkinliklerine Katılım Düzeylerine Yönelik Görüşleri

İlkokullar düşünüldüğünde dünya ve ülkemizdeki yeni yönelimlerin başında aile katılımı gelmekte ve ailelerin öğrencilerin eğitimindeki sorunluluğunun arttığı görülmektedir (Babayiğit, 2019). Araştırma sonuçlarına bakıldığında ilkokulda çocuğu bulunan ebeveynlerin aile katılımlarının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bu sonucun yapılan bazı araştırma sonuçlarıyla (Şeker, 2009; Kaya, 2002; Erdoğan ve Kasımoğlu, 2010; Çağdaş, Özel ve Konca, 2016 ve Bağçeli Kahraman, Eren ve Şenol, 2017) örtüştüğü, bazı araştırma (Işık ve Şahin, 2022) sonuçlarıyla da çeliştiği görülmektedir. Çocukların gelişim özellikleri dikkate alındığında okula hazırlık süreci ile ilkokullarda, okuma yazma ve temel matematik öğretimi süreçlerini iyi bir şekilde geçirebilmeleri için ebeveyn desteğine ihtiyaçları vardır (Bağçeli Kahraman, Eren ve Şenol, 2017). Çünkü eğitimdeki en kritik sürecin okul öncesi ve ilkokul yılları olduğu savunulabilir. Çocukların öğrenmeye en açık olduğu bu yıllarda uygulanan eğitim programlarıyla aile katılımı arasında önemli bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Toros, 2011). Yapılan birçok araştırma bu sonucu destekler nitelikte ilkokullarda sosyal-duygusal gelişim ile akademik başarının artırılmasında aile katılımının kritik rol aldığını vurgulamaktadır (Uludağ, 2008; Jeynes, 2007; Gürşimşek, 2003). Ayrıca ilkokul eğitimine iyi bir başlangıç yapan ve bu süreci başarılı bir şekilde atlatan öğrencilerin ortaokul ve lise kademelerinde de daha başarılı oldukları savunulmaktadır (Çelenk, 2003; Alınkaynak, 2014). Bu nedenle ilkokullarda aile

katılımının artırılması noktasında çok yönlü çalışmalar yapılması ve aile katılımının orta düzeyden yüksek katılım düzeyine doğru yaklaştırılması gerekmektedir.

Araştırmaya aile katılımının alt boyutları açısından bakıldığında ev temelli katılım etkinliklerine orta düzeyin üzerinde, okul-aile işbirliği temelli katılım etkinliklerine orta düzeyde ve okul temelli etkinliklere ise düşük düzeyde bir katılım gösterdikleri görülmektedir. Ev temelli aile katılımı dikkate alındığında araştırma sonuçlarının bazı araştırma sonuçlarıyla kesiştiği görülmektedir (Foge, 2000; Şeker, 2009 ve Şad ve Gürbüzürk, 2013; Çağdaş, Özel ve Konca, 2016). Evde katılım etkinlikleri velilerin çocuğuyla daha ili etkileşim kurmasına, ev ortamının öğrenme merkezi haline gelmesine, verimli zaman geçirilmesine, velilerin kendilerini yeterli hissetmelerine, ebeveyn-çocuk iletişim kalitesinin artmasına yardımcı olmaktadır (Dearing, Kreider, Simpkins ve Weiss, 2006). En çok katılım sağlanan aile katılımı etkinliklerin olduğu bu boyutta evde yapılan etkinliklerin zaman ve maliyet açısından daha ekonomik olması, ortam sınırlılıklarının daha az olması ve akademik anlamda çocuğun eğitim süreçlerinde kendilerini dâhil etmek için yeterli görmeleri sebebiyle çocuklarıyla birlikte söz konusu etkinlikleri yapmayı daha çok tercih ettikleri söylenebilir.

Sonuçlara bakıldığında ebeveynlerin çocuklarına ev ortamında çalışma alanı oluşturma, ev ödevi ve etkinliklerine dâhil olma, birlikte zaman geçirme v.b etkinlikleri öncelikle önemsedikleri, okul ile iletişimi odağa alan okul-aile işbirliği temelli katılım çalışmalarına ise ikinci ve orta düzeyde katılım gösterdikleri görülmektedir. Aileler bu süreçte evde katılım etkinliklerine daha çok dikkat ederken aynı zamanda öğrencisiyle ilgili durumlardan haberdar olabilmek için öğretmen ve okul idaresiyle iletişimini sürdürmektedir. Bu iki boyut genel itibarıyla bakıldığında veli için zaman ve maliyet açısından yük oluşturmadığı için üçüncü boyut olan okul temelli aile katılımına nazaran daha çok tercih edilmiştir.

Okul temelli katılım etkinliklerine ebeveynler düşük düzeyde katılım sağlamışlardır. Bu sonuç Çağdaş, Özel ve Konca (2016), Şeker (2009), Işık ve Şahin (2022), Çıkar ve Aslan (2022) ve Tümkaya ve Yeşiloğlu Uçar (2021)'in araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Okul temelli katılım süreçleri okul ve sınıf ortamlarında gerçekleştiği için velilerin bu süreçlere dâhil olmasını zorlaştırmaktadır. Özellikle okullar ile velilerin çalışma saatlerinin çakışması, iş yoğunluklarının olması, önceki olumsuz yaşantılar, sosyo-ekonomik problemler, dil ve kültürel farklılıklar başlıca okul temelli katılımın önündeki ebeveyn kaynaklı nedenler arasından sayılabilir (Başaran ve Koç, 2001). Ayrıca Dizbay (2010), yapmış olduğu araştırmasında okul temelli katılım süreçleri konusunda ebeveynlerin okul yönetimi ve öğretmenlerden tarafından yeterince bilgilendirilmediğini belirtmiştir. Bu durumun aile ile okul yönetimi ve öğretmen arasındaki iletişim kopukluğundan veya öğretmenlerin ebeveynler ile okul ve sınıf içi etkinliklerde birlikte çalışmak istememelerinden kaynaklandığı savunulabilir. Tümkaya ve Yeşiloğlu Uçar (2021) öğretmenlerin kendilerini otorite olarak görüp kendi işlerine müdahale edilmesini istemediklerini, ebeveynleri eğitim ve kültür düzeylerinden dolayı küçümsediklerini ve fikirlerini önemsemediklerini belirtmiştir. Hatta Selanik Ay ve Aydoğdu (2016) da ilkokullarda yaptığı araştırmasında bazı sınıf öğretmenlerinin ailelerin sınıf içi etkinliklere katılımının yarardan çok zarar getireceği yönünde görüş bildirdiğini belirtmektedir. Araştırma da ancak ebeveynler ile sınıf içi etkinlikler arasında meslekleriyle ilgili kaynak kişi olma, eğlence amaçlı etkinliklerde, hikaye okuma, şarkı söyleme gibi basit düzeyde akademik bilgi ve tecrübe gerektiren konularda işbirliği yapılabileceğini ifade etmişlerdir. Erdoğan ve Demirkasımoğlu (2010) ise bazı ebeveynlerin aile katılımı kavramını yanlış algılayıp sınıfta öğretmenlerin işine müdahale hakkını da kendilerinde görebildiklerini belirtmektedir. Bu nedenle okul temelli katılım etkinliklerine ebeveyn ve öğretmenlerin daha çekimsiz yaklaştıkları söylenebilir.

Araştırmamızda ebeveynlerin aile katılımının tüm ifadeleri için katılım düzeyine bakıldığında da en az katılım sağlanan iki ifadenin “Çocuğum ile okul gezilerine katılırım.” ve “Öğretmene sınıf etkinliklerinin düzenlenmesinde yardımcı olurum.” ifadeleri olduğu ve okul temelli aile katılımı boyutunda bulunduğu görülmektedir. Yine en az katılım sağlanan “Çocuğumun öğretmeni ile kişisel ya da ailevi sorunları konuşurum.” ifadesinin ise okul aile işbirliği temelli boyutunda olduğu görülmektedir. Bu madde bazlı katılım değerlerinin boyut ortalama değerlerini doğruladığı görülmektedir. Ayrıca ebeveynlerin aile katılımı ile ilgili en fazla katıldıkları ifadelerin ise sırasıyla “Çocuğumun okul eşyalarını ve kitaplarını koymak için bir yeri olmasını sağlarım.” ve “Çocuğumun yatma ve kalkma saatlerinin düzenli olmasına dikkat ederim.” ifadeleri olduğu ve bu ifadelerin ev temelli katılım boyutunun içinde bulunan ifadelerden olduğu görülmektedir. Bu kapsamda ebeveynlerin kontrol süreçleri daha kolay olduğu için ev temelli katılım etkinliklerine daha çok katılım sağladığı, okul ve okul aile işbirliği temelli aile katılımı etkinliklerinde ise kontrol süreçleri daha çok okul yönetimi ve öğretmenlerin inisiyatifinde olduğundan bu etkinliklere katılımlarının yeterince gerçekleşmediği savunulabilir.

4.2. Bazı Değişkenlere Göre Ebeveynlerin İlkokullarda Aile Katılımı Etkinliklerine Katılım Düzeylerine Yönelik Görüşleri

Ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımına ilişkin görüşleri; cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemiştir. Buna göre anne ve babalar aile katılımı süreçlerine benzer düzeyde katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu araştırma sonuçları Çağdaş, Özel ve Konca (2016), Şeker (2009) ve Işık ve Şahin (2022) araştırma sonuçlarıyla farklılık gösterirken Çatalkaya (2020), Sugeçti (2019) ve Yakıcı (2018)'nin araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Alanyazında yapılan araştırma sonuçları göz önünde bulundurulduğunda ekseriyetle annelerin babalara nazaran daha çok aile katılımı etkinliklerine dâhil olduklarını göstermiştir. Ancak bazı araştırmalarda bu katılım düzeyleri babalar aleyhine anlamlı düzeyde farklılaşırken bazı araştırmalarda da farklılığın olmadığı görülmektedir. Alanyazında ki bu farklı sonuçların alınması araştırmaların yürütüldüğü farklı örneklemelerden, araştırmanın yürütüldüğü sosyo-ekonomik çevre ve sosyo-kültürel yapı farklılıklarından kaynaklandığı söylenebilir.

Ebeveynlerin aile katılımı etkinliklerine katılım düzeylerinin çalışma durumları göz önüne alındığında çalışmayan ebeveynlerin çalışan ebeveynlere göre daha yüksek olduğu ve anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Buna göre çalışan ebeveynlerin çalışma saatlerinin okul saatleriyle çakışması bu farklılığın en önemli sebeplerinden biri olabilir. Okul saatlerinde çalışmayan velilerin okul temelli ve okul-aile işbirliği temelli faaliyetlere daha rahat katılabildikleri söylenebilir. Çalışmada ki bu sonuç Çağdaş, Özel ve Konca (2016) ve Metlilo ve Yıldırım (2021)'in araştırma sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Nitekim Başaran ve Koç (2000) ve Erdoğan ve Demirkasimoğlu (2010) da çalışan ebeveynlerin aile katılımı etkinliklerine dâhil olma düzeylerinin düşük olmasında iş yoğunlukları ve çalışma saatlerinin fazlalığını nedenler arasında gösterirken, Işık ve Şahin (2022) ise ebeveynlerin iş yerinden istedikleri zaman izin alamamalarını göstermektedir.

Ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı düzeylerine ilişkin görüşlerinin evde yaşayan kişi sayısına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Bu sonuca göre 1-5 kişi arasında bir aileye sahip olan ebeveynlerin aile katılımına ilişkin görüşlerinin, 6-10 kişi arasında bir aileye sahip ebeveynlerin görüşlerine oranla daha olumlu olduğu ve anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Ailede bulunan fert sayısının çok olması aile katılımı önündeki önemli engeller arasında sayılabilir. Nitekim Tümkaya ve Yeşiloğlu Uçar (2021) çok çocuklu yaşamın aile katılımının önündeki doğal engeller arasında olduğunu öne sürmektedir. Ayrıca Işık ve Şahin (2022)'de yaptığı araştırmasında velilerin iki ve üzerinde çocuğunun olması ya da evde ilgilenmesi gereken kişi sayısının çok olması aile katılımını azalttığını savunmaktadır. Çatalkaya'da (2020) bir iki çocuk sahibi olan velilerin üç ve üzeri çocuk sahibi olan velilere oranla okul-aile işbirliğine daha çok katılım gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda ailedeki yaşayan birey sayısının fazlalığının çocukların eğitim yaşantıları üzerinde önemli etkileri olduğu söylenebilir. Bu durum ailelerin en çok katılım gösterdiği ev temelli aile katılımı etkinliklerini dahi önemli ölçüde sekteye uğratabilir.

Ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine katılımlarına ilişkin görüşlerinde yaş değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Farkın 50 yaş ve üzeri ebeveynler ile 39 yaş ve aşağısında bulunan ebeveynler arasında ve 50 yaş ve üzeri ebeveynler aleyhine olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşlerindeki farklılığın kaynağının hangi yaş aralığında olduğuna bakıldığında 50 yaş ve üzerinde ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine 40-49 yaş arası ile 39 yaş ve aşağısında bulunan ebeveynlere nazaran daha az ilgi gösterdiği tespit edilmiştir. Benzer araştırmaların sonuçları incelendiğinde ise Gürşimşek (2003), Doğru (2005), Şeker (2009) ve Çatalkaya (2020)'nin araştırmalarında ebeveynlerin yaşının aile katılımına etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak araştırmamızla birlikte Çağdaş, Özel ve Konca (2016) ve Çıkar ve Arslan (2022) da yaş değişkeninin aile katılımı üzerinde önemli etkisinin bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca bakıldığında yaş ilerledikçe ebeveynlerin aile katılımı etkinliklerine ilgilerinin azaldığı söylenebilir. Daha genç yaştaki velilerin aile katılımı etkinliklerine daha idealist yaklaştıkları ve diğer yaş gruplarına göre aile katılımının öneminin farkında oldukları söylenebilir.

Aynı şekilde ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine katılımlarına ilişkin görüşlerinde "eğitim durumu" değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Buna göre okur-yazar ve ilkokul mezunu ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan ebeveynlere nazaran daha az katılım sağladığı tespit edilmiştir. Özellikle lise ve üniversite mezunu ebeveynlerin okur-yazar ve ilkokulu mezunu ebeveynlere göre katılım düzeylerinin pozitif ve anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Araştırma sonucuna göre velilerin eğitim seviyesi arttıkça aile katılımı düzeylerinin de arttığı söylenebilir. Bu sonuç Şeker (2009), Kotaman (2008), Işık ve Şahin (2022), Tümkaya (2017), Toran ve Ozgen (2018), Metlilo ve Yıldırım (2021), Erol ve Turhan (2017), (Fantuzzo, Tighe ve Child (2000), Çakır ve Yavuz (2020), Güven (2019), Lam ve Ducreux (2013), Çatalkaya (2020), Keçeli Kaysılı (2008) ve Durmuş (2016)'un araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Ancak alanyazın incelendiğine aile katılımında eğitim düzeyinin önemli bir değişken olmadığına ilişkin araştırma sonuçlarının da olduğu görülmektedir (Çağdaş, Özel ve Konca, 2016; Şad ve Gürbüz Türk, 2013;

Gürşimşek, 2003; Doğru, 2005 ve Sugeçti, 2019). Bu çalışmaların uygulandığı evrenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel durumunun araştırma sonuçlarını etkilediği söylenebilir. Eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynlerin okul temelli, ev temelli ve okul-aile işbirliği temelli aile katılım faaliyetleri noktasında kendilerini daha yeterli gördüklerinden bu etkinliklere katılımlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu anlamda okur-yazar ve ilkokulu mezunu olan ebeveynlerin ise eğitim süreçlerine katılımlarında kendilerini yetersiz gördüklerinden katılım noktasında daha çekimser davrandıkları söylenebilir.

Son olarak ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine katılımlarına ilişkin görüşlerinde “Hane Gelir Düzeyi” değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Buna göre asgari ücretin aşağısında gelire sahip ebeveynlerin ilkokullarda aile katılımı etkinliklerine asgari ücret tutarında gelire sahip olan ebeveynler ile asgari ücretten çok aylık ortalama hane geliri olan ebeveynlere oranla daha az katılım sağladığı tespit edilmiştir. Ortalama hane gelir düzeyi arttıkça ilkokullarda ebeveynlerin aile katılımı etkinliklerine katılım düzeylerinin de arttığı görülmektedir. Ancak asgari ücretin altında gelire sahip olan ebeveynlerin katılım düzeylerinin asgari ücret seviyesinde ve asgari ücret seviyesi üzerinde gelire sahip ebeveynlere nazaran onların aleyhinde farklılaştığı görülmektedir. Bu manidar farkın ekonomik gücün eğitime doğal yansımından kaynaklandığı söylenebilir. Alanyazında araştırma sonucunu destekleyen Çağdaş, Özel ve Konca (2016), Ahioğlu (2006), Şeker, (2009), Işık ve Şahin (2022), Çiftçi ve Bal (2015), Özcan ve Aydoğan (2014), Balkar (2009), Aslan ve Cansever (2007), Çatalkaya (2020), Orcan Kaçan, Kimzan, Yıldız ve Çağdaş (2019) olduğu gibi bu araştırmanın aksine aile katılımının gelir düzeyinden etkilenmediği bulgusuna ulaşan araştırmalarda olduğu görülmektedir (Gürşimşek, 2003; Şeker, 2009 ve Doğru, 2005). Çocuğunun eğitim ihtiyaçlarını zamanında ve düzenli olarak karşılayabilen velilerin aile katılım süreçlerine katılım noktasında daha gönüllü oldukları söylenebilir. Bu bağlamda ekonomik gücün ebeveynlerin eğitsel motivasyonlarını da diri tuttuğu varsayılabilir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

- ✓ İlkokullarda aile katılımının önündeki engeller tespit edilerek, bu engeller en aza indirilmelidir.
- ✓ Okul yönetimi, ebeveynler ve öğretmenlerin aile katılımı konusunda çeşitli eğitimler yoluyla farkındalıkları artırılmalıdır.
- ✓ Ailenin okul temelli aile katılımı etkinliklerine gönüllüklerini arttırmak için yeni enstrümanlar geliştirilmelidir.
- ✓ Okul-aile temelli etkinliklere katılımı arttırmak için aile ile okul arasındaki iletişimi güçlendirici tedbirler alınmalıdır.
- ✓ Velilerin çocukların eğitimlerini nasıl destekleyecekleri noktasında eğitimler düzenlenmelidir.
- ✓ Ebeveynlerin çalışma saatleri sırasında okulları ziyaret edebilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- ✓ Sınıf öğretmenleri haftalık 30 saatlik ders yükü içinde en az 2-3 saatlerini aile katılımı etkinliklerine ayırmalıdır.
- ✓ Yönetici ve öğretmenlerin aile katılımı etkinliklerine motivasyonlarını arttırmak için ödül, hediye, ek ders, hizmet puanı, yöneticilik puanı v.b. gibi teşvik edici unsurlar kullanılmalıdır.
- ✓ Öğretmen-veli-öğrenci ilişkisini güçlendirici sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere sıkça yer verilmelidir.
- ✓ İlkokullarda aile katılımı etkinlikleri düzenlenirken veliye görelilik ilkesiyle hareket edilmeli. Yani etkinlikler düzenlenirken velilerin demografik (yaş, gelir durumu, cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu v.b.) özelliklerine dikkat edilmelidir.
- ✓ Milli Eğitim Bakanlığı aile katılımını teşvik edici ve kolaylaştırıcı unsurları içinde barındıran yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- ✓ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliğiyle aile katılımını destekleyici programlar geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

1. Ahioğlu, S. (2006). Öğretmen ve veli görüşlerine göre farklı sosyoekonomik düzeydeki ailelerin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okuma yazma sürecini etkileme biçiminin değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
2. Akkaya, M. (2007). *Öğretmenlerin ve velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımına ilişkin görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

3. Alanen, L., Brooker, L. and Mayall, B. (Eds.) (2015). *Childhood with Bourdieu*. Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.
4. Altınkaynak, Ş. Ö. (2014). *Aile Temelli Okuma Yazmaya Hazırlık Programının Çocukların Okuma Yazmaya Hazırlık Becerilerine Etkisi*. Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü İlköğretim Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara.
5. Aslan, N. ve Cansever, B.A. (2007). Okuldaki Sosyal Etkinliklere Katılımda Ebeveyn-Çocuk Etkileşimi (Kültürlerarası Bir Karşılaştırma), *Ege Eğitim Dergisi*, 8 (1), 113-130.
6. Babayiğit, Ö. (2019). Dünya’da ve Türkiye’de İlkokul Eğitimindeki Yönelimlerin İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 7(5) 45–54
7. Bağçeli Kahraman, P., Eren, U.S. ve Şenol, S. (2017). Okul Öncesi Eğitimde ve İlkokulda Aile Katılım Çalışmaları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 51, Ağustos 2017, s. 611-624.
8. Balkar, B. (2009). Okul-Aile İşbirliği Sürecine İlişkin Veli Ve Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), s. 105-123.
9. Bartel, V.B. (2010) Home and school Factors Impacting Parental Involvement in a Title I Elementary School. *Journal of Research in Childhood Education*. 24:209-228.
10. Başaran, S. ve Koç, F. (2000). Ailenin çocuğun okuldaki eğitimine katılım sorunları ve katılımın sağlanması için alternatif bir model. Ankara: MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
11. Borgonovi, F. and G. Montt (2012). Parental Involvement in Selected PISA Countries and Economies, OECD Education Working Papers, No. 73. Paris, France: OECD Publishing. Accessed at <http://dx.doi.org/10.1787/5k990rk0jsjj-en>
12. Çağdaş, A., Özel, E. ve Konca, A. S. (2016). İlkokul başlangıcında velilerin aile katılım düzeylerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(4), 891-908.
13. Çakır, E., ve Yavuz, M. (2020). Ortaokullarda Aile Katılımına Yönelik Okul Müdürlerinin Görüşleri, *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 17-34.
14. Çatalkaya, E. (2020). İlköğretim Velilerine Göre Okul Aile İşbirliği. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
15. Çelenk, S. (2003). Okul aile işbirliği ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(24), 33-39.
16. Çıkar, I. ve Aslan, M. (2022). Çeşitli Boyutlarıyla Aile Katılımı: Nitel Bir Çözümleme. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9, 32-52
17. Çiftçi M. ve Bal N. P. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Katılım Düzeyi İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 363-384
18. Dearing, E., Kreider, H., Simpkins, S., & Weiss, H. B. (2006). Family involvement in school and lowincome children’s literacy: Longitudinal associations between and within families. *Journal of Educational Psychology*, 98(4), 653–664.
19. Demircan, H. Ö. (2018). Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı Sistemini Genişletmek: Aile Bağlılığı, Ortaklığı, Katılımı ve Eğitimi. *İlköğretim Online*, 2018; 17(4), 1-19.
20. Desforges, C. and Abouchar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family achievement and adjustment: a literature review. Research Report RR433*. Nottingham: DfES.
21. Dizbay, S. (2010). Ortaöğretim kurumlarında okul-aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeyleri (Kocaeli ili örneği). Sakarya Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
22. Dodge, A., Colker, J. H., & Heroman, C. (2002). *Parents and Teachers at Work*. New York: Croom Helm.
23. Doğru, Ç. T. (2005). Okul-Öğretmen-Aile İşbirliğinin Sınıf Yönetimine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
24. Echaune, M., Ndiku, J.M., ve Sang, A. (2015). Parental Involvement in Homework and Primary School Academic Performance in Kenya. *Journal of Education and Practice*.6-9
25. Emerson, L., Fear, J., Fox, S. and Sanders, E. (2012). Parental engagement in learning and schooling: Lessons from research. Canberra, Australia: Australian Research Alliance for Children and Youth (ARACY) for the

Family-School and Community Partnerships Bureau. Accessed at <http://www.aracy.org.au/publicationsresources/area?command=recordandid=10>

26. Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (3), 399-431
27. Erol, Y. C., ve Turhan, M. (2018). The Relationship Between Distributed Leadership and Family Involvement from Parents' Perspective, *Educational Sciences: Theory and Practice*, 18(3), 525-540.
28. Fantuzzo, J. Tighe, E. Childs S. (2000). "Family Involvement Questionnaire: A Multivariate Assessment of Family Participation in Early Childhood Education", *Journal of Educational Psychology*, 2(92), 367-376.
29. Goodall, J., and Vorhaus, J. (2011). Review of best practice in parental engagement. London: Department for Education. [Online]. Available www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/182508/DFE-RR156.pdf
30. Gürşimşek, I. (2003). Okul öncesi eğitime aile katılımı ve psikososyal gelişim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3(1), 125-144.
31. Güven, G. (2011). Okul öncesi eğitim kurumlarında hazırlanan aile eğitim ve aile katılım programlarının öğretmen ve ebeveynlerin bilgi ve beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
32. Güven, P. (2019). İlkokul Ve Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Yordanmasında Ana Babanın Akademik Başarıya İlişkin Beklentisi ve Eğitime Katılımının Rolü, Kastamonu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kastamonu.
33. Hayes, N., O'Toole, L. and Halpenny, A. (2017). *Introducing Bronfenbrenner: A guide for students and practitioners in early years education*. London: Routledge.
34. Henniger, M. (2005). *Teaching Young Children*. Boston: Milling Company.
35. Işık, O. ve şahin, İ. (2022). İlkokul Ve Ortaokul Velilerinin Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımı. *Milli Eğitim*. 51-235,(2061-2084).
36. Jeynes, W. (2012) A meta-analysis of the efficacy of different types of parental Involvement programs for the urban students. *Urban Education*, Vol 47(4), 706 742. doi:10.1177/004285912445643
37. Jeynes, W. H. (2007). The relationship between parental involvement and urban secondary school student academic achievement: A meta-analysis. *Urban Achievement*, 42(1), 82-110. Kan, Ü D. (2007). Okul öncesi eğitimde değerlendirme aracı olarak portfolyo. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 169-178.
38. Kaçan, M. O., Kimzan, İ., Yıldız, T. G., ve Çağdaş, A. (2019). Öğretmen ve Ebeveynlerin Aile Katılımını Etkileyen Etmenlere Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi, *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 370-381.
39. Kahraman, P., Eren, S. ve şenol, S. (2017). *Okul Öncesi Eğitimde ve İlkokulda Aile Katılım Çalışmaları*. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 51, Ağustos 2017, s. 611-624
40. Kaya, Ö.M. (2002), "Okul Öncesi Eğitim Programlarında Uygulanan Programlara Ailelerin İliği ve Katılımları İle Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Aile Eğitimine Katkısı Konusunda Anne-Baba Görüşleri", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
41. Keçeli-Kaysılı, B. (2008). Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9 (1), 69-83
42. Kıvrak, Z. (2019). *Öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma yazma süreçlerine ailelerin katılımının etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
43. Kotaman, H.(2008). Türk Ana Babalarının Çocuklarının Eğitim-Öğretimlerine Katılım Düzeyleri", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 135-149.
44. Kurtbaş, F. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde değerler eğitimi uygulamalarına etkisine ilişkin görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
45. Lam, B. T. ve Ducreux, E. (2013) Parental Influence and Academic Achievement Among Middle School Students: Parent Perspective, *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 23(5), 579-590.

- 46.Liu, K. and Liu, X. (2000) Student performance and family socio-economic status. *Chinese Education and Society*, 70-83.
- 47.Mannathoko, M. C., & Mangope, B. (2013). Barriers to Parental Involvement in Primary Schools: A case of Central North Region of Botswana. *International Journal of Scientific Research in Education*, 6(1), 47-55. Retrieved [DATE] from <http://www.ijrsre.com>
- 48.MEB (2002). Resmi Gazete. (2002). Okul-Veli İş Birliği Yönetmeliği. 27/03/2002/27
- 49.Metlilo, E. & Yıldırım, B. (2021). Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailelerin Eğitime Katılımı, İZÜ Eğitim Dergisi, 3 (5) 40-58.
- 50.Misksic, M. (2015) *Parent Involvement: Theory, Practice, and Head Start The Role of Social Capital*. Available from World Wide Web: http://ciep.hunter.cuny.edu/wp-content/uploads/2014/03/Parent_involvement_FINAL.pdf
- 51.Özcan, Ç., ve Aydoğan, Y. (2014). Aile Katılımı ile Çocukların Akademik Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Anne-Baba Görüşlerine Göre İncelenmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 44(202), 19-36.
- 52.Selanik Ay, T. ve Aydoğdu, B. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Aile Katılımına Yönelik Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 8, Sayı: 23, Ağustos 2016
- 53.Sheldon, S.B. Epstein, J.L. (2005) Involvement counts: Family and community partnerships and mathematics achievement. *The Journal of Educational* 98(4), 196-206.
- 54.Shute,V.J.,Hansen,E.G.,Underwood,J.S., and Razzouk,R. (2011) A relationship between parental involvement and secondary school students' academic achievement. *Education Research international*. 2011 Article ID 915326 pp 1-10.
- 55.Sugeçti, F. (2019). *Yaşam boyu öğrenme çerçevesinde ilkökulda ailelerin eğitim sürecine katılımının öğrenci başarısına katkısına yönelik bir inceleme*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- 56.Şad, S., N. ve Gürbüzürk, O. (2013). İlköğretim Birinci Kademe Öğrenci Velilerinin Çocuklarının Eğitime Katılım Düzeyleri, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 13(2), ss. 1006-1011.
- 57.Şahin, F. T. Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13 (1).
- 58.Şeker, M. (2009). İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerinin eğitim-öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:241473).
- 59.Toran, M., & Özgen, Z. (2018). Okul öncesi eğitimde aile katılımı: Öğretmenler ne düşünüyor, ne yapıyor? *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 229-245. DOI:10.14689/issn.2148-2624.1.6c3s11m
- 60.Toros, F. (2011). Aile katılımının genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencilerin okuma becerileri ile annelerin ilköğretim okulundan memnuniyetleri üzerindeki etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı, Ankara.
- 61.Tümkaya S, Yeşiloğlu Uçar, F. (2021), İlkokul Eğitiminde Aile Katılımına ve Engellerine İlişkin Öğretmen ve Veli Görüşleri, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30 (3), 155-169.
- 62.Uludag, A. (2008). Elementary preservice teachers' opinions about parental involvement in elementary children's education. *Teaching and Teacher Education*, 24(3), 807-817.
- 63.Yakıcı, A.P. (2018). Okulöncesi Velilerinin Aile Katılımını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- 64.Zembat, R. ve Unutkan P. Ö. (1999). *Okul öncesinde çocuğun sosyal gelişiminde aile katılımının önemi*. *Marmara Üniversitesi anaokulu öğretmeni el kitabı*. YA-PA